

Gemeente Haarlem
Hoofd Afdeling Cultuur
T.a.v. Mevr. J. Kaper
Postbus 511
2003 PB Haarlem

Haarlem, 12 februari 2015

Geachte Mevrouw Kaper,

Bijgaand treft u een vervolg op het doorstart-scenario van Stichting Toneelschuur Producties, waarin u op de hoogte wordt gebracht van de huidige stand van zaken en ons dringende verzoek aan onder meer de Gemeente Haarlem tot een substantiële bijdrage aan onze productieafdeling.

TONEELSCHUUR PRODUCTIES

Doorstart of uitstel van executie?

Artistiek gezien beleven wij bij Toneelschuur Producties de beste jaren sinds lange tijd. Onze producties zijn van hoge kwaliteit, doen er toe, vallen op binnen het podiumkunstenlandschap en winnen veel prijzen. Wij zijn in staat deze producties op het allerhoogste niveau te produceren met een fantastische groep medewerkers. De keuze voor de vier regisseurs: Erik Whien, Paul Knieriem, Michiel de Regt en Joost van Hezik die wij aan ons verbonden hebben voor de periode 2013-2016 zorgt voor een opvallend, actueel en noodzakelijk aanbod. Daarbij zorgen de keuzes voor de artistieke teams en uitvoerende kunstenaars voor prachtige en bijzondere samenwerkingsverbanden die landelijk opvallen. Daarnaast zijn wij vanaf 2014 met de jonge, talentvolle regisseur Olivier Diepenhorst en vanaf 2015 met de onlangs afgestudeerde regisseur Nina Spijkers binnen ons huis een traject gestart in het kader van de "Nieuwe makers regeling" van Fonds Podiumkunsten. Bovendien maken Daria Bukvic (in 2014) en Jan Hulst (in 2015) de jongerenproducties "Starring" bij ons. Een lijst met prachtige namen van talentvolle starters en al meer ervaren makers in ons huis.

Het doorstartscenario 2013-2016, van waaruit wij vertrokken zijn na de beslissing van de minister van OCW om de productiehuizen niet meer vanuit de Basis Infrastructuur (BIS) te willen subsidiëren, bestond uit een aantal onderdelen. Op hoofdlijnen:

1. Aanvraag bij Fonds Podiumkunsten als producerende instelling binnen de meerjarige regeling.
2. Landelijk draagvlak en beleid afdwingen voor een nieuwe subsidieregeling voor nieuwe, talentvolle theatermakers en daardoor instroom bij ons productiehuis mogelijk maken.

3. Lokaal draagvlak creëren en een bijdrage van de Gemeente Haarlem als matchingsbedrag realiseren ter ondersteuning van de landelijke aanvraag en de vaste lasten van ons productiehuis.
4. Private en particuliere fondsen aan ons verbinden ter ondersteuning van ons werk.
5. Vriendenprogramma's en sponsoring-mogelijkheden ten behoeve van de producties ontwikkelen en implementeren.
6. Kosten en vaste lasten van de productieafdeling nog verder beperken.

De resultaten van 2013 en 2014 laten zien dat wij er goed in geslaagd zijn bovenstaande belangrijke onderdelen te realiseren zonder dat wij genoodzaakt waren onze algemene- en productiereserve aan te spreken. Vanaf 2015 gaat dat, zoals het er nu naar uit ziet, veranderen. Eén van de redenen voor dit sombere scenario is dat een aantal private en particuliere fondsen nu al te kennen hebben gegeven ons werk weliswaar zeer belangrijk te vinden, maar niet verantwoordelijk te kunnen zijn voor de continuïteit van onze organisatie. Het merendeel van de externe fondsen werkt met jaarlijkse toekenningen. Daarbij komt dat het werkkapitaal van diverse fondsen de laatste jaren sterk is afgenomen en dat de vraag aan de fondsen explosief is gestegen. Een andere reden is de afnemende bijdrage van de Gemeente Haarlem, waarbij al aangegeven was dat zij onze "doorstart" wilden faciliteren, maar dat wij daarna "de eigen broek" moesten ophouden. In 2013 was de bijdrage van de gemeente Haarlem € 200.000,-. In 2014 was dat nog € 140.000,- en vanaf 2015 gaat dat bedrag structureel naar € 60.000,- per jaar; een verschil van € 140.000,- ten opzichte van het eerste jaar van deze bijdrage. Vanaf 2015 bedraagt de bijdrage van de gemeente Haarlem 5% van het benodigde budget.

De fantastische actie destijds van een aantal vrienden van de Toneelschuur om een particuliere stichting "Schuurend Hart" op te richten om het productiewerk van de Toneelschuur te ondersteunen, was niet alleen een hartverwarmend initiatief, maar bracht ook ruim € 30.000,- per jaar binnen voor drie jaar. Vanaf 2016 vervalt deze extra bijdrage, omdat de meeste deelnemers binnen dit initiatief zich voor drie jaar hadden verbonden. Structureel hebben wij dus vanaf 2016 ruim € 170.000,- minder inkomsten van de Gemeente Haarlem en de bijdrage van "Schuurend Hart". Daarnaast bestaat het risico dat de private Fondsen andere beleidskeuzes zullen gaan maken en onze projecten niet meer volledig zullen ondersteunen.

Nieuwe richtlijnen ministerie van OCW

De nieuwe richtlijnen van het ministerie van OCW en daaropvolgend de richtlijnen van Fonds Podiumkunsten gaan uit van de stelling dat de Rijksoverheid alleen nog maar subsidie verleent die rechtstreeks ten goede komt aan de ontwikkeling van de kunstenaars. Het geld moet dus altijd ingezet worden voor de kunstenaars en mag niet ingezet worden voor de 'instituten'. Dit is een nogal discutabel standpunt, want: zijn instellingen in de BIS

(basisinfrastructuur) zoals Toneelgroep Amsterdam, Het Nationale Toneel en het Concertgebouw Orkest geen instituties?

Instituties zoals theaters zijn nodig om podiumkunsten zichtbaar te maken.

De door het FPK ingestelde regelingen hebben allemaal te maken met dit door het Rijk opgelegde besluit. Daarnaast is de verandering binnen de regelingen van het FPK, dat in de subsidiëring van projecten niet meer uitgegaan wordt van een bijdrage als projectsubsidie, maar dat er gekozen is voor een bijdrage per gespeelde voorstelling.

En juist die eis staat op gespannen voet met de praktijk dat aan de afname-kant (theater, schouwburgen) een steeds kleinere bereidheid is om risicovol aanbod (lees: onbekende makers) te programmeren.

In de praktijk van 2013 en 2014 kwam de bijdrage van het FPK neer op een dekking van 40% van het benodigde budget per Toneelschuur productie. De resterende 60% moest dus steeds opgebracht worden door de Toneelschuur en gevonden worden bij andere particuliere - en private fondsen, aanvullende subsidies en de verkoop van de voorstelling.

Wil iemand nog de overhead betalen?

Het probleem van bovenstaande nieuwe werkelijkheid in de regelingen en bijdragen van de overheden is dat er altijd al te weinig budget/ondersteuning is voor het kunstproduct en dat het onmogelijk is om vanuit deze budgetten nog geld vrij te maken voor het betalen van de (relatief lage) overhead van onze productieafdeling. In de werkbudgetten per productie houden wij rekening met een doorberekening van de vaste lasten van onze productieafdeling, zoals de huur van onze studio's en de salarissen van onze productiemedewerkers, de medewerkers publiciteit/marketing en de boekhouding. Alleen zijn deze mogelijkheden altijd gelimiteerd door de duur van de productieperiodes. De bijdrage van de gemeente Haarlem hebben wij daar de afgelopen twee jaar voor in kunnen zetten, maar nu deze bijdrage vanaf 2015 naar structureel

€ 60.000.- gaat is dit bedrag helaas niet meer voldoende om de rest van de overhead te dekken.

Vanaf 2015 zullen wij dus onze "bestemmingsreserve" in moeten zetten om de producties die al gepland zijn en "beloofd" zijn aan het FPK waar te kunnen maken. Minder of niet produceren is geen optie; anders missen wij ook nog de bedragen van het FPK per gespeelde voorstelling.

Het opvangen van verliezen met ons eigen vermogen is geen "gezond" bedrijfsmodel, maar komt dicht in de buurt van "onverantwoord" ondernemen en brengt de continuïteit van onze productieafdeling in gevaar. De "bestemmingsreserve" is overigens bedoeld om kunstproductie mee mogelijk te maken, maar werd in ons beleid de afgelopen jaren vooral gebruikt als buffer voor tegenvallers in de projectjaren, iets wat tot en met 2014 niet aan de orde is geweest. Daarnaast blijft deze "risicoreserve" noodzakelijk om verplichtingen te

kunnen dekken, die wij op voorhand aan moeten gaan voor producties die soms al twee jaar van te voren gecast en verkocht moeten worden. Dit is niet alleen een grote verantwoordelijkheid, maar legt ook het risico volledig bij de producent.

Alle interne en externe fondsen (behalve de meerjarige regeling van FPK van 2x2 jaar) werken met budgetten per project. Een korte blik op de meerjaren-prognose van de producties en daaraan gekoppelde budgetten laat zien dat wij vervolgens aan het eind van 2016 - tevens einde van deze kunstenplanperiode - door onze bestemmingsreserve heen kunnen zijn. De keiharde realiteit is dat wij vanaf dat moment het risico van toekomstige producties niet meer kunnen nemen.

Is er nog toekomst voor onze productieafdeling?

Het belang van de Toneelschuur als producerende instelling wordt op dit moment groter geacht dan ooit. Dat vinden wij niet alleen zelf en een kleine kring om ons heen, maar dat is de algemene indruk als wij ons oor te luisteren leggen en af mogen gaan op de reacties die wij krijgen. Het belang van een op hoog niveau producerende en presenterende instelling als de Toneelschuur wordt door veel collega's in het vak en ook door de vakpers als onmisbaar en noodzakelijk gevonden in het "schraller" wordende podiumkunstenlandschap.

De nieuwbouw van de Toneelschuur is bovendien met een belangrijk doel voor ogen gerealiseerd, namelijk: het bieden van een podium met een state-of-the-art infrastructuur en begeleiding om nieuw en jong talent producties te laten maken die belangrijk zijn voor hun ontwikkeling en daarmee bij te dragen aan een toekomst voor de podiumkunsten. Het stopzetten van onze productieafdeling zou kapitaalvernietiging zijn op vele fronten.

Op dit moment lopen de beleidsambtenaren bij het Ministerie, De Raad voor Cultuur en Fonds Podiumkunsten zich warm voor de nieuwe cultuurnotaperiode 2017-2020, die start op 1 januari 2017. De Toneelschuur heeft zitting in een aantal werkgroepen om bij te dragen aan de meningsvorming ter voorbereiding van deze nieuwe periode. In de afgelopen periode zijn er al meerdere gesprekken geweest bij het ministerie van OCW, bij het FPK, bij brancheverenigingen zoals de NAPK en lobbygroepen zoals Kunsten '92. Het belangrijkste doel van deze bijdrage in de meningsvorming is natuurlijk om het belang van de Toneelschuur in de hele keten continu te onderstrepen en daarnaast de overheden en Fondsen proberen te overtuigen van het nemen van hun verantwoordelijkheid voor de producerende activiteit van de Toneelschuur. Het gaat hierbij niet om het herinvoeren van de oude regeling voor alle productiehuisen; dat lijkt ons politiek gezien geen optie. Het moet nu gaan over het in stand houden van een klein aantal professionele huizen. Die moeten in staat geacht worden op excellent niveau een bijdrage te leveren aan de hele keten, waar een landelijke verantwoordelijkheid voor genomen zou moeten worden.

Ook met de Gemeente Haarlem zijn er nieuwe gesprekken gestart om het belang en het voortbestaan van Toneelschuur Producties voor de stad Haarlem te bepleiten. Met de nieuwe Wethouder Cultuur is onlangs een gesprek geweest en daar hebben wij onomwonden de vraag neergelegd, wat de Gemeente Haarlem er voor over heeft om een instelling als Toneelschuur Producties binnen haar stadsgrenzen te hebben en te houden. De bezuinigingstaak waar ook de Gemeente Haarlem zich de komende jaren aan heeft verbonden maakt een dergelijk gesprek er niet eenvoudiger op. Maar het probleem voor Toneelschuur Producties wordt steeds duidelijker. Van mooie woorden alleen kunnen wij niet produceren en onze verantwoordelijkheid voor de nieuwe generatie talenten nemen. Van groot belang voor de nieuwe periode en de nieuwe aanvraag van Toneelschuur Producties is een substantiële bijdrage van de Gemeente Haarlem aan onze productieafdeling. Deze bijdrage kunnen wij weer inzetten als matchingsbijdrage om de andere overheden en fondsen van het belang van hun bijdragen te kunnen overtuigen.

Voor de continuïteit van onze instelling in de nieuwe cultuurnotaperiode is het verder van eminent belang dat ook de Rijksoverheid weer haar verantwoordelijkheid neemt voor een gedeelte van de vaste lasten van Toneelschuur Producties. Veel fondsen en particulieren hebben ons in het doorstartscenario gesteund en daar een duidelijke tijdelijke ondersteuning aan verbonden, vanuit hun optiek dat continuïteit van onze instelling de verantwoordelijkheid van de overheden moet zijn.

Het is onze ervaring dat een grotere waardering en meer substantiële bijdragen van de overheden voor het artistieke werk, de continuïteit en het ondernemerschap van onze instelling, ook automatisch een grotere betrokkenheid van de private- en particuliere fondsen oplevert.

Het moge duidelijk zijn dat wij vanuit de Toneelschuur er alles aan zullen doen om als producerende en presenterende instelling door te gaan, ook na het einde van deze cultuurnotaperiode in 2016. Dat doen wij enerzijds door met een prachtig aanbod te komen en onze artistieke en producerende verantwoordelijkheid te nemen. Anderzijds moeten wij de komende periode alle zeilen bijzetten om de financiële garanties voor de huidige en nieuwe periode te gaan verzekeren en verzilveren.

Uitstel van executie? Zeker niet. Het doorstartscenario gaat wat ons betreft een nieuwe fase in en daar hebben wij iedereen zeer hard bij nodig.

Frans Lommerse
Februari 2015

Zwart